

הלכות שחיטה פרק ט

א. פסוקה כיצד: חוט השדרה שנפסק העור החופה את המוח טרפה, ובלבד שיפסק רב הקפו; אבל אם נסדק העור לארכו, או נקב מתרת. וכן אם נשברה השדרה, ולא נפסק החוט שלה, או שנתמעך המוח שבתוך החוט, ונתנדנד הואיל ועורו קיים, הרי זו מתרת.

ב. המרד המוח ונשפך פמים או כדונג שנמוס, עד שימצא החוט כשמעמידו אינו עומד הרי זו טרפה; ואם אינו יכול לעמד מפני כבדו, הרי זו ספק אסורה.

ג. עד היכן הוא חוט השדרה תחלתו מחוץ לפולין שבתחלת הערף, עד סוף פרשה שניה, שלא ישאר אחריה אלא פרשה שלישית הסמוכה לתחלת האליה. ושלוש פרשיות אלו, הן שלושה עצמות דבוקין זה בזה למטה מחליות שלשדרה; וחוט השדרה בעוף, עד בין האגפים. אבל למטה ממקומות אלו אין משגיחין על החוט הנמשך לשם, בין שנפסק עורו בין שנמרד המוח.

ד. קרועה כיצד: בשר החופה את רב הכרס, והוא המקום מן הבטן שאם יקרע יצא הכרס אם נקרע בשר זה, טרפה; אף על פי שלא הגיע הקרע לכרס עד שנראית, אלא כיון שנקרע רב עבי הבשר הזה, או נטל טרפה. וכמה שעור הקרע בארכו, ארך טפח; ואם היתה בהמה קטנה ונקרע רב ארך הבשר הזה החופה את הכרס אף על פי שאין בארך הקרע טפח טרפה, הואיל ונקרע רבה.

ה. נקדד הבשר הזה בעגול, או בארך אם היה יתר מפסלע, והוא כדי שיכנס בו שלושה גרעני תמרה זו בצד זו בדחק הרי זו טרפה: שאם ימתח קרע זה, יעמד על טפח.

ו. בהמה שנפשט העור שעליה כלו, בין שנקרע ביד או בחלי, ונמצא בשר בלא עור הרי זו טרפה, וזו היא הנקראת גלודה. ואם נשאר מן העור רחב סלע על פני כל השדרה, ורחב סלע על הטבור, ורחב סלע על ראשי אבריה הרי זו מתרת; ואם נטל כרחב סלע מעל כל פני השדרה, או מעל הטבור, או מעל ראשי אבריה, ושאר כל העור קיים הרי זה ספק, ויראה לי שמתירין אותה.

ז. נפולה כיצד: הרי שנפלה הבהמה ממקום גבוה שגבהו עשרה טפחים או יתר, ונתרסק אבר מאבריה הרי זו טרפה. וכיצד הוא הרסוק: שיתרוצץ האבר ויהלם מחמת הנפילה, עד שתפסד צורתו ותארו אף על פי שלא נקב, ולא נסדק, ולא נשבר הרי זו טרפה. וכן אם הפה אותה באבן או במטה, ורצץ אבר מאבריה טרפה. באיזו אברים אמרו, באברים שבחלל הגוף.

ח. בהמה שנפלה מן הגג אם הלכה, אין חוששין לה; ואם עמדה ולא הלכה, חוששין לה. קפצה מחמת עצמה, אין חוששין לה; הניחה למעלה, ומצאה למטה אין חוששין לה שמה נפלה. זכרים המנגחין זה את זה, אין חוששין להן; נפלו לארץ, חוששין להן. וכן בהמה שהיתה מגררת רגליה

אין חוששין לה שׁמא נתרסקו אבריה, או שׁמא נפסק החוט שלשדרה.

מ. גנבים שגונבין הטלאים ומשליכין אותן לאחורי הדיר אין חוששין להן משום רסוק אברים, מפני שאין משליכין אותן אלא בכונה שלא ישתברו. ואם החזירום והשליכום לדיר מחמת יראה, חוששין להן; מחמת תשובה, אין חוששין להן מפני שמתכונין להחזירן שלמים, ויזהרו בהשלכתן.

י. שור שהרביצוהו לשחיטה אף על פי שנפל נפילה גדולה שיש לה קול בעת שמפילין אותו, אין חוששין לו: מפני שנועץ צפרניו, ומתחזק עד שמגיע לארץ.

יא. הבה הבהמה על ראשה והלכה לה המכה כלפי זנבה, או על זנבה והלכה לה כלפי ראשה, ואפלו הבה אותה במטה על כל השדרה אין חוששין לה: ואם יש במטה חליות חליות, חוששין לה; ואם הגיע ראש המטה למקצת השדרה, חוששין לה. וכן אם הבה לרחב השדרה, חוששין לה.

יב. עוף שנחבט על גבי דבר קשה, כגון פרי שלחטים או קפה שלשקדים וכיוצא בהן חוששין לרסוק אברים; ואם נחבט על גבי דבר רך, כגון כסות כפולה והתבן והאפר וכיוצא בהן אין חוששין לו. נדבקו כנפיו בדבק בשעת צידה, ונתחבט אם בכנף אחד נאחז, אין חוששין לו; ואם נאחז בשתי כנפיו ונתחבט בגופו, חוששין לו.

יג. נחבט על פני המים אם שט מלוא קומתו ממטה למעלה לעמת המים, אין חוששין לו. אבל אם שט ממעלה למטה עם הלוח המים חוששין לו, שׁמא המים הם המוליכין אותו; ואם קדם לתבן או לקש שמהלכין על גבי המים הרי זה שט מחמת עצמו, ואין חוששין לו.

יד. כל מקום שאמרנו, אין חוששין לה מתר לשחט מיד, ואין צריך לבדק שׁמא נתרסק אבר. וכל מקום שאמרנו, חוששין לה אם שחטה, צריך לבדק כנגד כל החלל כלו מקדקד הראש עד הירך: אם מצא בה טרפה מן הטרפות שמנינו, או שנתרסק אבר מן האברים שבפנים ונפסדה צורתו הרי זו טרפה.

טו. אפלו נתרסק אבר מן האברים שאם נטלו כשרה, כגון טחול וכליות הרי זו טרפה: חוץ מבית הרחם שאם נתרסק, הרי זו מתרת. והסימנין אינן צריכין בדיקה בכאן, שאין הנפילה ממעכת אותן.

טז. נפלה מן הגג, ולא עמדה אסור לשחט אותה, עד שתשקה מעת לעת; ואם שחטה בתוך זמן זה, הרי זו טרפה. וכששוחט אותה אחר מעת לעת, צריכה בדיקה כמו שבארנו.

יז. וכן מי שדרס ברגלו על העוף, או שדרסתו בהמה, או שטרפו לכותל, והרי הוא מפרס משהין אותו מעת לעת; ואחר כך שוחטין אותו, ובודקין אותו כדרך שבארנו.

יח. סימנין שנולדלו רבן טרפה, ואפלו שלא מחמת נפילה; וכן אם נתקפלו, שהרי אינן ראויין לשחיטה. אבל אם נפרק רב תרביץ הושט מן הלחי, הרי זו מתרת שאין התרביץ ראוי לשחיטה, כמו שבארנו.